

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 11 (604)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
7 червня 2024 року

КОНФЕРЕНЦІЯ

СТУДЕНТИ: ПОГЛЯД ЗБЛИЗЬКА

ЙШЛОСЯ ПРО СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ (ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ) ОСВІТИ В УКРАЇНІ

У нашому університеті відбулася XXI Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Сучасні тенденції та перспективи розвитку вищої медичної (фармацевтичної) освіти в Україні». Захід відкрив ректор ТНМУ, професор Михайло Корда. Він окреслив основні напрямки роботи форуму та висловив вдячність учасникам,

до наявних викликів. Зміни, які відбуваються, повинні відповідати запитам тих чи інших умов, забезпечувати підготовку фахівців за відповідними освітніми програмами з врахуванням освітніх і професійних стандартів і попиту на ринку праці.

Під час пленарного засідання конференції заслухано дев'ять доповідей, а

Станіслав КОЗИЦЬКИЙ, студент першого курсу медичного факультету.

Стор. 5

які, попри доволі нелегке сьогодення, знайшли можливість долучитися до обговорення важливих питань сучасної медичної освіти.

Під час конференції розглянули питання організації освітнього процесу в умовах війни, а також дистанційного навчання та практичної підготовки. Мовили й про симуляційне навчання, особливості післядипломної освіти та впровадження в освітній процес телемедицини, штучного інтелекту, електронної системи охорони здоров'я.

Реалії сьогодення вносять свої корективи в освітній процес, змушуючи заклади вищої освіти реагувати на постійну динамічну зміну акцентів задля адаптації

також представлено низку доповідей у 38 секційних засіданнях. Окремо було представлено вісім стендових доповідей.

Загалом у конференції взяли участь 386 представників 20 закладів вищої освіти. Власним досвідом, науковими напрацюваннями поділилися учасники восьми медуніверситетів з підпорядкуванням МОЗ України та 11 університетів з МОН України. Гостями конференції були науковці з Києва, Дніпра, Запоріжжя, Івано-Франківська, Вінниці, Львова, Чернівців, Ужгорода, Одеси, Рівного, Луцька, Тернополя.

Володимир РАДЧУК

У НОМЕРІ

Стор. 6-7

ДОЦЕНТ ГРИГОРІЙ ЗАГРИЧУК: «ШКОДУВАТИ В ЖИТТІ МЕНІ НІ ПРО ЩО НЕ ДОВОДИТЬСЯ»

Наша розмова із завідувачем кафедри загальної хімії, доцентом Григорієм Загричуком мережана кумедними моментами з його життя та щедро приправлена добірними жартами. Власне, такий він завжди та з усіма – і з колегами, і зі студентами. Підвищити голос на студента чи насварити його, навіть якщо це справді заслужено, ніколи собі не дозволить.

Стор. 8-9

ЗОРЯНІ ОБРІЇ ПРОФЕСОРА СТЕПАНА ЧЕРКАШИНА

Попри роки, знову оживають спогади яскравими спалахами вдячності серед тих, хто на своєму життєвому шляху зустрів талановитого лікаря, науковця, керівника та наставника, справжнього сина України – професора Степана Черкашина. Його можна вважати фундатором стоматологічної справи на Тернопіллі та українському медичному просторі.

ТНМУ – СПІВОРГАНІЗАТОР ЧЕМПІОНАТУ УКРАЇНИ З ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ «БУКОВИНСЬКЕ МЕДИЧНЕ РАЛІ-2024»

Незважаючи на війну, на Буковині відбувся X ювілейний чемпіонат України з екстреної медичної допомоги «Буковинське медичне ралі-2024». У ньому взяли участь команди з усіх областей України, у тому числі й представники Луганщини, які зараз працюють і проживають у Дніпрі, а також з Донеччини (Краматорськ). За головні призи змагалися 26 команд, а це 110 учасників. Організаторами цьогорічного чемпіонату стали ДЗ «Український науково-практичний центр ЕМД та МК МОЗ України», ВГО «Всеукраїнська рада реанімації та ЕМД», Чернівецький ЦЕМД та МК, Тернопільський національний медичний університет ім. Івана Горбачевського.

Організація подібних чемпіонатів має свою тривалу історію в Україні. 2008 і 2010 року I і II чемпіонати відбулися в Тернополі, 2011 – Кам'янці-Подільському, 2012 – Рівному, 2013 – Києві, 2016 – Харкові, 2017 – Сумах, 2018 – Черкасах, 2019 – на Закарпатті. Потім пандемія та повномасштабне вторгнення росії в Україну змусили зробити вимушену перерву. І ось чемпіонати

суддівства. Більшість суддів – це інструктори з догоспітальної допомоги та/або інструктори курсів рівня «advanced» міжнародних професійних асоціацій, помічники суддів – представники навчально-тренувальних відділів усіх регіональних центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, сертифіковані як «інструктори з надання догоспітальної допомоги».

Від ТНМУ до складу суддівської бригади увійшли викладачі кафедри екстреної та симуляційної медицини Арсен Гудима, Галина Цимбалюк, Антоніна Черватюк, Юрій Денисюк, Наргіз Джавадова, Роман Гук, Аліна Покришко, а також дитячих хвороб з дитячою хірургією – Емілія Бурбела; кафедри педіатрії факультету післядипломної освіти – Ольга Дутчак. Приємно зазначити, що до суддівської колегії були долучені також випускники ТНМУ – колишні члени молодіжного осередку «Всеукраїнської ради реанімації (ресусцитації) та екстреної медичної допомоги (ВРР)» Тетяна Олер, Віола Свіржевська, Олександр Бишевич і Андрій Данчак. Вони мають значний досвідом з організації чемпіонатів ЕМД.

Учасників чемпіонату вітає перша леді України Олена ЗЕЛЕНСЬКА

- надання екстреної медичної допомоги;
- маневрування на спецтранспорті.

Уперше були втілені завдання, які в наше життя принесла війна. Всі навички попередньо були відпрацьовані інструкторами під час навчань за допомогою іноземних партнерів. Це стосується міжгоспітальних перевезень, які імітували евакуацію пораненого з тривалим супроводом бригадою ЕМД, застосування хімічних засобів ураження та інші.

Уперше також системно підійшли до екстреної медичної допомоги, де, крім завдань з екстреної медичної допомоги, на догоспітальному етапі був запропонований конкурс, який визначав рівень умінь і компетенцій бригад під час роботи на ранньому госпітальному етапі, який є невід'ємною складовою системи екстреної медичної допомоги. Тут застосовували надскладні манекени рівня 3G для відтворення невідкладного стану. Лідером з їх застосування, підготовки, управління та муляжування був представник ТНМУ Роман Гук.

Уперше конкурс відбувся зі стовідсотковим забезпеченням бригад ЕМД новими оснащеними каретами та за наявності нових клінічних маршрутів (протоколів) надання екстреної медичної допомоги хворим на догоспітальному етапі.

Уперше у складі бригад ЕМД працювали парамедики – фахівці нової спеціальності, початок підготовки з якої розпочався 2018 року в ТНМУ та Черкаській медичній академії.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ МОМЕНТИ

Традиційно чемпіонат відбувся за підтримки ДЗ «Український науково-практичний центр

екстреної медичної допомоги та медицини катастроф МОЗ України» та Всеукраїнської ради реанімації, які разом з ТНМУ є лідерами імплементації сучасних напрямків розвитку екстреної медичної допомоги в Україні.

Потрібно віддати належне безпосереднім організаторам чемпіонату – Чернівецькій обласній військовій адміністрації, Чернівецькому центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, які доклали чимало зусиль для забезпечення успішної роботи й перебування учасників, суддів, супровідних осіб.

Організатори також залучили працівників ДСНС, поліції та інших силових служб задля створення умов, наближених до реальності – все, як буває насправді. Цьогоріч уперше вико-

ТНМУ – ФЛАГМАН У ПІДГОТОВЦІ ПАРАМЕДИКІВ

У ТНМУ – шість років досвіду, три випуски парамедиків, щорічне вдосконалення освітньо-професійної програми за результатами відгуків стейкхолдерів, викладачів і студентів, і, нарешті, поява нової спеціалізації у спеціальності «Медсестринство» – «Парамедик». Наш університет був ініціатором запровадження цієї спеціальності, тому під час чемпіонату викладачі Тернопільського медуніверситету уважно спостерігали за виступами команд, до складу яких увійшли парамедики.

Отже, до складу бригади ЕМД – переможця «Буковинського медичного ралі-2024» з Волинського центру екстреної медичної допомоги та медици-

ристовували унікальне симуляційне обладнання – манекени, які цілком відтворюють стан людини. Їх для навчання українських лікарів надала асоціація «Медична та благодійна допомога Франція-Україна».

Про рівень змагань свідчить і той факт, що на відкритті з вітальним словом виступила перша леді України Олена Зеленська.

Головним призом був автомобіль ЕМД. Окрім того, за перші три місця команди-переможці отримали дихальні апарати «Hamilton-T-1». Загальна вартість призового фонду склала майже п'ять мільйонів гривень.

Усі команди успішно пройшли випробування та довели свою професійність. Переможцем стала бригада Волинського центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, яка отримала новий реанімобіль для свого закладу охорони здоров'я.

ни катастроф увійшла наша випускниця-парамедикіня Анастасія Сіжук. У першій десятці – ще дві бригади ЕМД з парамедиками з числа наших випускників: з Львівського центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф – Орест Левіцький, бригада парамедиків з Хмельницького центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф – Назарій Журавський та Дарія Валетнікова. Вітаємо переможців і тишімося, що результати нашої роботи з підготовки парамедиків мають чудові практичні втілення.

Водночас час не стоїть на місці, обговорюємо освітньо-професійну програму «Парамедик», будемо вдячні за ваші відгуки та побажання.

Арсен ГУДИМА, завідувач кафедри медицини катастроф і військової медицини ТНМУ, професор

знову зібрали кращих представників служби екстреної медичної допомоги. Серед організаторів та суддівської колегії всіх цих змагань були викладачі, а також студенти та випускники Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського.

ЯКІСНІ ЗМІНИ В ОРГАНІЗАЦІЇ І СУДДІВСТВІ

За цей час багато чого змінилося. Насамперед це стосується

Для кожної команди на кожному етапі – інше завдання, аналогічне за змістом і складністю, що вимагало від суддівської бригади та головного судді – Галини Цимбалюк тривалої копії роботи зі створення сценаріїв, оцінювальних листків та інструктування суддів.

- Судді оцінювали:
- правильність поставлених діагнозів пацієнтам;
 - фізичну витривалість;
 - проведення сортування пацієнтів;

Редактор Г. ШОТ
Творчий колектив: Л. ЛУКАЩУК,
М. ЮХНО-ЛУЧКА
Комп'ютерний набір і верстка:
С. ДОРОШ

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. 52-80-09; 43-49-56
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновник:
Тернопільський
національний медуніверситет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України
Індекс 23292

Видавець:
Тернопільський
національний медичний
університет
ім. І.Я. Горбачевського
МОЗ України

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 493-93ПР від 24.11.2010,
видане головним
управлінням юстиції у
Тернопільській області

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг – 2,5 друк. арк.
Наклад – 1000 прим.
Замовлення № 92

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Тернопільському національному медуніверситеті ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України.
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

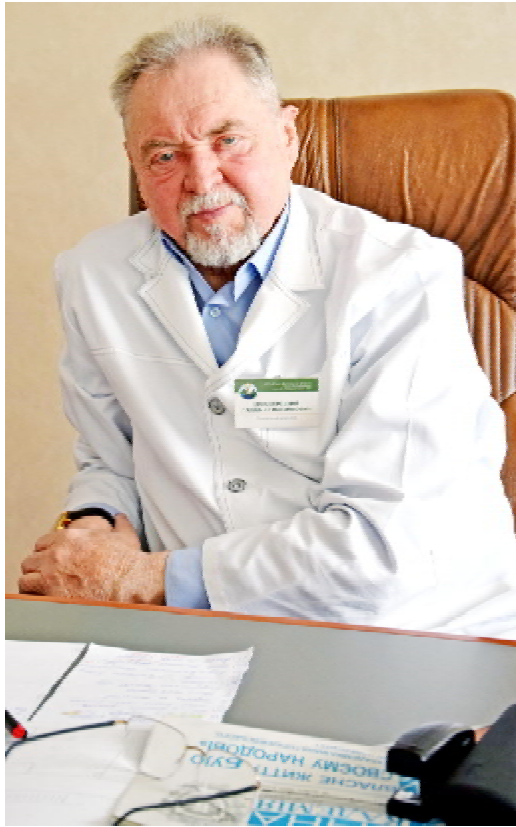
ФОТОРЕПОРТАЖ

ВІДНОВЛЕННЯ ЛІКАРНІ РЕАБІЛІТАЦІЇ СТАЛО СПРАВОЮ ЖИТТЯ ЛЮБОМИРА СИНОВЕРСЬКОГО

Переможцем регіонального відбору на отримання медичної відзнаки за професіоналізм і милосердя – ордена Святого Пантелеймона в номінації «Цивільний медик» став Любомир СинOVERСЬКИЙ. Любомир Васильович – генеральний директор комунального некомерційного підприємства «Більче-Золотецька обласна лікарня реабілітації імені В.Г. Вершигори» Тернопільської обласної ради, заслужений лікар України, кандидат медичних наук, магістр державного управління.

У Більче-Золотому провідний спеціалізований лікувально-профілактичний заклад області забезпечує надання висококваліфікованої медичної допомоги, проведення комплексного та відновного лікування. Власне, саме прихід у цю лікарню на керівну посаду Любомира СинOVERСЬКОГО вдихнув у неї нове

Любомир СИНОВЕРСЬКИЙ, генеральний директор комунального некомерційного підприємства «Більче-Золотецька обласна лікарня реабілітації імені В.Г. Вершигори»

життя та повернув до повноцінного функціонування. Любомир Васильович досі зберігає альбом з власноруч зробленими світлинами, на яких зафіксовано, в якому стані перебував цей заклад ще 13 років тому, 2011-го, коли він очолив його. Любомира СинOVERСЬКОГО це не злякало. Відновлення Більче-Золотецької лікарні реабілітації стало справою його життя. Тим більше, що за плечима вже був вагомий успішний досвід медика-управлінця.

Його фахова праця почалася після закінчення Івано-Франківського медичного інституту 1984 року. «У моєму житті є Черкаси, Чортків, де працював хірургом, Заліщики – тут спочатку

впродовж п'яти років був першим заступником головного лікаря, а з 1994 до 2010-го – головним лікарем Заліщицької центральної районної клінічної лікарні. Тобто досвіду керівної роботи надзвичайно багато. Крім того, постійно удосконалював власні управлінські вміння, проходив навчання, різні курси», – мовить Любомир Васильович.

Утім, Любомир СинOVERСЬКИЙ взявся за роботу в Більче-Золотецькій лікарні не лише як лікар, керівник, а передусім як добрий господар. За його ініціативи тут провели реконструкцію та капітальний ремонт лікарняних приміщень, відремонтували палати, змінили медичне обладнання та устаткування на сучасні, а також запровадили новітні методи відновного лікування. У лікарні нині можна пройти весь спектр обстежень: загальноклінічні, біохімічні, ультразвукову та функціональну діагностику, отримати консультації кваліфікованих фахівців, які працюють у вузькоспеціалізованих відділеннях, та належне лікування. Загалом тут діє 200 лікарняних ліжок.

Профільне ж у закладі – реабілітаційне відділення, де застосовують сучасні інноваційні методи реабілітації та різноманітні допоміжні технології, зокрема високоінтенсивну магніторетапію, ударно-хвильову терапію, HILT-терапію, TR-терапію, суху тракцію хребта, СPM-терапію, теплолікування, водолікування, різні види масажу, гірудотерапію, лікувальну фізкультуру та багато інших процедур.

Та найголовніше – Любомир СинOVERСЬКИЙ сформував потужну команду. Медичні працівники закладу не лише професіонали своєї справи, а й надійна підтримка для пацієнтів. У Більче-Золотецьку лікарню приїжджають пацієнти з усіх куточків України, адже це один з небагатьох закладів у нашій державі, де лікують як маленьких пацієнтів віком від трьох років, так і дорослих. Лікарня уклала договір з НСЗУ про медичне обслуговування населення за програмою медичних гарантій – медична реабілітація дорослих та дітей віком від трьох років. Тут працюють вісім мультидисциплінарних команд, що можуть надавати великий обсяг висококваліфікованої реабілітаційної допомоги.

Реабілітують нині у Більче-Золотецькій лікарні також пацієнтів з ураженнями, яких донедавна ще й не бачили, зокрема, з мінно-вибуховими травмами. 2015-го року на базі лікарні створили відділення для учасників АТО та членів їхніх родин. Відтоді понад п'ять тисяч військовослужбовців отримали медичну та психологічну підтримку. Нині лікарня є одним з провідних медичних закладів, де можуть пройти реабілітацію військовослужбовці. Завдяки старанням медиків і керівництва закладу тут роблять перші кроки після важких травм захисники України. Всі працівники лікарні досі згадують одного військового зі складним пораненням, який зовсім не ходив. Бачили б ви його очі, що сяяли щастям і вдячністю, коли після спеціального курсу реабілітації, поєданого з турботою та любов'ю тутешніх фахівців, він пішов з паличкою сам! А нещодавно, пригадує Любомир СинOVERСЬКИЙ, місяць занять з кваліфікованим логопедом допоміг відновити мовлення військового зі складним посттравматичним стресовим розладом, який до того взагалі не міг говорити.

Люди, які повертаються з війни, потребують не лише фізичної реабілітації, а й внутрішнього відновлення. І тут, у мальовничому куточку Дністровського каньйону, (Продовження на стор. 4)

Тетяна СТЕЦИШИН, медсестра з вакуумного масажу, косметологиня-естетистка, та пацієнтка Лілія ГОНЧАРОВА

Тарас ТАНЧАК, фізичний терапевт, і Ганна ГАРАСИМ'ЯК, лікарка фізичної та реабілітаційної медицини

Іван ГЕРИЛЮК, асистент фізичного терапевта, та пацієнтка Галина МЕЛЬНИЧИН

Людмила ВОЛЧУК, медсестра, та пацієнтка Жанна ДУБИНА

== ЦИРА РОЗМОВА ==

СТУДЕНТИ ЗУСТРІЛИСЯ З БОЙОВИМИ МЕДИКАМИ

У Тернопільському національному медичному університеті відбулася зустріч студентів шостого курсу медичного факультету з бойовими медиками III окремої штурмової бригади Збройних сил України «Луною» та «Арамисом».

Розмова про особливості надання домедичної допомоги пораненим в умовах бойових дій велася у формі активного та конструктивного діалогу, під час якого майбутні випускники медичного університету поповнили власні теоретичні знання, ознайомилися з наповненням індивідуальної аптечки військовослужбовця, довідалися про доцільність і результативність застосування низки лікарських препаратів.

Бойові медики навчали студентів правильно використовувати кровоспинні турнікети, бандажі, гемостатичні бинти, маркери тощо, ілюструючи інформацію прикладами з власного досвіду. Особливу увагу вони приділили протоколу MARCH, дотримання послідовності виконання основних пунктів якого суттєво знижує ймовірність смерті пораненого на полі бою.

«Луна» та «Арамис» також розповіли про роль і місце бойових медиків у підрозділах ЗСУ та наголосили на важливості навчання на військових кафедрах.

Щирість і відвертість наших гостей не залишила байдужих в аудиторії. Студенти активно комунікували, ставили запитання, на які отримали чіткі та правдиві відповіді.

Гор ГАВРИЩАК
Світлини Яніни ЧАЙКІВСЬКОЇ

ФОТОРЕПОРТАЖ

ВІДНОВЛЕННЯ ЛІКАРНІ РЕАБІЛІТАЦІЇ СТАЛО СПРАВОЮ ЖИТТЯ ЛЮБОМИРА СИНОВЕРСЬКОГО

(Закінчення. Поч. на стор. 3) оповитому подихом давнини (в цій місцевості знайдено, зокрема, два поселення трипільської культури, одне з яких у печері Вертеба), планують також створити для них місце, що дасть внутрішню силу продовжувати боронити країну від ворога, – Центр ментального здоров'я, де надаватимуть кваліфіковані психологічні послуги і нашим ветеранам, і родинам військових, дбаючи про їхнє повернення до соціуму та комфортне відновлення.

Любомир Васильович з колективом також запланували створення ще одного корпусу для лікування наших захисників, де вони зможуть знайти підтримку та професійну турботу, відновити власні фізичні та психологічні сили. «Тут мають лікуватися 50 пацієнтів. Кімнати на 2-3 особи, з усіма зручностями, – ділитися

планами Любомир Синоверський. – Заклали також укриття, що типове для таких медичних установ, є ліфти, харчоблок –

Підводний витяг хребта пацієнтові Ігорю КОЗАРУ проводить медсестра фізіотерапії Оксана СНЯТИНСЬКА

Любомир ГУДЗЬ, медбрат, і пацієнт Степан ДІМЕД під час пресотерапії

Оксана МЕЛЬНИЧУК, старша медсестра, та пацієнт Володимир САВКІВ

максимально все робитимемо для покращення умов перебування пацієнтів, які відновлюватимуть власне здоров'я після перебування на фронті. Дуже хочу сподіватися, що нам вдасться його завершити якнайшвидше, можливо, навіть наступного року».

Тернопільський національний медичний університет ім. Івана Горбачевського плідно співпрацює з Більче-Золотецькою обласною лікарнею реабілітації. Зокрема, відповідно до навчальних програм студенти спеціальностей «Фізична реабілітація» та «Фізична терапія, ерготерапія» проходять клініч-

лікарня реабілітації розпочала новий виток у своїй історії. Власне, саме нині, як ніколи, належне функціонування таких закладів надзвичайно важливе для нашої країни.

На запитання, що для нього означає перемога у регіональному відборі на здобуття високої медичної нагороди – орден Святого Пантелеймона, Любомир Васильович лише скромно відповідає: «Мабуть, те, що товариство Тернопільщини пошанувало мою працю».

Приклад Любомира Синоверського переконує, що служіння людям полягає не лише

Неля ПАНЬКІВ, медсестра вакуумного масажу, та пацієнтка Олеся ЯКИМИШИН

Олег ЩУР, фізичний терапевт, та пацієнтка Олеся ІЛЬЧИШИН

у відкритті нових відділень чи сучасному обладнанні. Це служіння виходить з прагнення творити добро, з любові до інших та їхньої щирій підтримці. У Більче-Золотецькій обласній лікарні реабілітації щоразу маленький крок пацієнта після важкої травми стає великим досягненням усього колективу. І таке щоденне служіння – насправду найвище поклоніння кожного істинного медика.

До слова, до того, як Любомир Васильович очолив цю лікарню, заклад навіть не мав ліцензії на проходження медичної практики. З його приходом Більче-Золотецька обласна

лікарня реабілітації розпочала новий виток у своїй історії. Власне, саме нині, як ніколи, належне функціонування таких закладів надзвичайно важливе для нашої країни.

Мар'яна ЮХНО-ЛУЧКА
Світлини Миколи ШОТА

СТАНІСЛАВ КОЗИЦЬКИЙ: «ЛЮБОВ ДО МЕДИЦИНИ ЗАКЛАДЕНА У МЕНЕ ВСЕРЕДИНІ»

Студент першого курсу медичного факультету Станіслав Козицький приїхав до нас з Миколаївщини. І наш університет, і Тернопіль запали йому в душу з першого погляду. Зізнається, що із задоволенням пов'язав би з нашим містом уже життя.

– Станіслав Козицький – хто він? Що ви розповіли б про себе людині, яка бачить вас уперше?

– Мене звати Станіслав Козицький, мені 20 років і я студент першого курсу Тернопільського національного медичного університету імені Івана Горбачевського. 2023 року я завершив навчання у Первомайському медичному фаховому коледжі на професійній спрямованості «акушерська справа». Ще зі школи мені подобалися біологічні науки, тому обрав для себе саме медичну спрямованість. У школі та в коледжі брав активну участь у різних наукових заходах, виступав з доповідями. Попри все, я активно підтримував творчий колектив школи, а згодом і коледжу. Люблю спорт, зокрема, займався веслувальним слаломом, баскетболом, волейболом, настільним тенісом.

– На ваш погляд, які найсильніші риси вашого характеру? Що у собі хотіли б виправити?

– Від щирої душі я оптиміст, що не було б у моєму житті поганого – я все одно буду знаходити те зернятко успіху та оптимізму. Що хотілося б виправити? Гадаю, така проблема є в багатьох і вони хотіли б її позбутися. Це – лінь, що докучає мені щодня. І з нею справді треба боротися, невпинно працювати та йти до своєї мети, кожен день по кроку – і вже на крок ближче до неї.

– Ви лише закінчуєте перший курс, а вже активний учасник творчого колективу нашого університету. За яких обставин і коли до нього приєдналися?

– Перша моя зустріч, що відчинила мені двері до університетської спільноти, – це знайомство з моїми викладачами з філософії Тарасом Богдановичем Кадобним і Леонідом Васильовичем Кравчуком. Саме з ними я почав свою творчу діяльність в університеті. На початку першого семестру мого першого курсу відбувалася реконструкція боїв Української повстанської армії на базі навчально-оздоровчого комплексу «Червона калина». Саме в цьому заході вперше під час навчання в нашому університеті й проявилася моя творча натура.

– До ініціативи та організації яких творчих проєктів найбільше доклалися?

– Власне, це проведення ре-

конструкції боїв Української повстанської армії, весняний благодійний бал, до якого я також долучився як волонтер. Та насправді дуже багато з того, що ми робимо з командою, не потрапляє під об'єктив фотоапарата та залишається відомим лише для малого кола людей.

– У рамках екскурсійної частини урочистостей з нагоди відзначення 170-річчя від дня народження академіка Івана Горбачевського у с. Зарубинці в музеї-садибі ви провели чудовий екскурс життєвим та науковим шляхом нашого славетного крайнина. Чим зачепила вас постать Івана Горбачевського?

– Знаєте, насамперед зачепило те, що Іван Горбачевський був за кордоном своєї батьківщини понад 67 років, але весь цей час він жив і працював задля України. Тобто цей патріотизм до рідної землі справді викликає захоплення. Познайомившись детальніше з біографією Горбачевського, був вражений, наскільки ця людина різнопланова. Політик, науковець, викладач, професор, поліглот. І ще дуже багато різного поєднувала у собі ця велика особистість. Саме ця різноплановість Івана Горбачевського захоплює мене та вражає.

– Ви плануєте «Олімпіа», на якій друкував власні наукові праці славетний наш крайнин та академік продовжувати роботу в музеї-садибі?

– Так, звичайно. Є намір проводити там екскурсії під час різних заходів, а також для мешканців села Зарубинці, груп ТНМУ та інших університетів, делегацій, що приїжджатимуть сюди.

– До яких ще напрямів громадської роботи в ТНМУ долучаєтесь?

– Передусім це волонтерство. Зараз співпрацюю з групами та командами, які дуже активно живуть волонтерством, допомагають і підтримують наших воїнів на фронті. Це справді дуже велика робота. Окремо хочу сказати про Тараса Богдановича Кадобного – це людина з великої літери. Об'єднавши студентів, він створив організацію Misericordia, допомагає не лише військовим, а й не забуває про дітей-інвалідів, зокрема, з організації «Мій світ», яким також необхідна допомога та

підтримка. Зі студентами він долучається до проведення з дітьми-інвалідами арт-терапії, організації та відвідання доброчинних концертів у філармонії й театрі, надає постійну моральну та матеріальну підтримку тим, хто цього найбільше потребує.

– Де ви народилися? Які люди з вашого дитинства вплинули на ваше формування найбільше?

– Народився я у містечку Первомайськ на Миколаївщині, де жив до 20 років і потім переїхав до Тернополя. Звичайно, на моє

у коледж. Під час навчання в коледжі я також знайшов собі наставників, зокрема, це мій куратор Наталія Валеріївна Москаль, викладачі з таких предметів, як фармакологія (Світлана Валеріївна Медведєва), акушерство та гінекологія (Ірина Миколаївна Рачинська), терапія та педіатрія (Валентина Миколаївна Ріпенко). Завдячую всім цим людям професійним формуванням, не знаю, чи без них узагалі був би я тут.

– Що найбільше вплинуло на ваш остаточний професійний вибір? Коли зрозуміли, що медицина – саме та сфера, яка вам потрібна у житті?

– Певно, то був той момент, коли я успішно захистив свою наукову роботу в коледжі, завершивши навчання з дипломом з відзнакою. Зрозумів, що це мені далось доволі легко, тож вирішив, що треба рухатися далі у цьому напрямку, продовжувати розвивати себе в медицині. Власне, любов до медицини закладена в мені всередині. Мені не потрібно шукати мотивацію, щоб вчитися, мотивація є постійно. Тому я можу з великою впевненістю сказати, що йду в потрібному напрямку. Я зараз там, де маю бути.

– Зі спеціальністю вже визначилися?

– Як згадував вище, я закінчив коледж за спеціальністю «акушерська справа». Мені цей напрям дуже сподобався, тож хочу розвиватися саме у ньому.

– Чому обрали саме ТНМУ?

– Так, вибір медичних університетів великий, проте приглянувся мені лише ТНМУ. Читав відгуки на сайтах, різні публікації, запитував у знайомих, які знають про цей університет. Найголовніше, побачив, що ТНМУ дає потужні знання, про що свідчать провідні позиції в багатьох рейтингах, тому без вагань подав заявку саме сюди.

– Повномасштабна війна, безумовно, вплинула на ваше повсякденне життя. Як?

– Колись Первомайськ був стратегічним об'єктом, де зберігали ракети у підземних сховищах. У нашому місті навіть є Музей ракетних військ. Нині у сховищах жодної ракети вже немає. Тобто тактично ворогу воно, на щастя, не дуже потрібне, тож у нас відносно все добре. Хоча Первомайськ розташований неподалік Вознесенська, куди часто прилітає, тому реальна війна від нас насправді дуже близько.

Звичайно, війна безпосередньо вплинула на мої погляди на життя, на оточення. У мені відбулися кардинальні зміни – починаючи від мови та завершуючи стравами на свята. Можу сказати, що менталітет людей на заході й на сході справді відрізняється. Переїхавши у Тернопіль, я в цьому переконався.

– До того, як приїхали вступати, в нашому місті ви не були? Що найбільше вразило вас і в Тернополі, і в ТНМУ?

– Ні, я приїхав у Тернопіль вперше. Він мені дуже сподобався! Тут надзвичайно багато молоді. Повторюся, менталітет людей просто вражаючий: всі добрі, чуйні, всі допоможуть. Я маю з чим порівняти. 20 років я прожив, умовно кажучи, на сході, відмінність суттєва. Не маю на меті нікого принижувати чи вивищувати, це просто констатація факту. Можу сказати, що після закінчення університету не хочу повертатися у Миколаївську область, із задоволенням залишився б у Тернополі, якщо буде така можливість.

Щодо ТНМУ, то вже з першого погляду мене вразив екстер'єр самої будівлі університету. Навіть це, гадаю, вже вказує на престиж закладу. Ще приємніше мене вразили люди. Дуже мені сподобалася доброта, допомога працівників приймальної комісії. Уже згодом, коли я навчався в університеті, звернув увагу на відповідальність за студентів з боку адміністрації. З будь-яким питанням можна звернутися у деканат, ректорат, і тобі обов'язково допоможуть, а не відправлять без нічого. І адміністрація, і викладачі прагнуть до гармонійних стосунків зі студентами. Втішило мене, що на базі університету функціонує комфортабельна тренажерна зала, що знову ж таки допомагає студентам об'єднуватися. Тут чудові викладачі. Хоча я лише рік провчився, та вони для мене вже, мов рідні. З багатьма викладачами легко знайти спільну мову. Це дуже важливо.

– Як відновлюєте сили після виснаження? Як любите відпочивати?

– Я люблю відпочивати на природі, вибратися у ліс чи до річки, та просто побути годинку або дві з природою. Відчути ту гармонію теплоти та шестикленових листочків у себе за спиною, почути дивовижний спів пташок і проводити жовтогаряче сонце за обрій. Мені здається, це найвищий рівень релаксу! Це для мене справжній відпочинок, не лише фізичний, але й моральний.

– Тернопільський національний медичний університет для вас – це ...

– Це моя сім'я, моя альма-матер та моє майбутнє.

**Мар'яна ЮХНО-ЛУЧКА
Світлина Миколи ШОТА**

Станіслав КОЗИЦЬКИЙ у музеї-садибі Івана Горбачевського у с. Зарубинці за друкарською машинкою

«Олімпіа», на якій друкував власні наукові праці славетний наш крайнин та академік

формування вплинули передусім мої батьки. Їхня постійна допомога та підтримка завжди супроводжували мене в моїх починаннях.

Мама Алла Василівна працює медсестрою в операційному блоці, батько Олег Миколайович Козаков – підприємець. Власне, це мій вітчим, з яким я живу з шести років. З біологічним батьком Василем Леонідовичем Козицьким я його ніколи не порівнюю. На радість для мене, коли настає час вибору моєї майбутньої професії, мій біологічний батько доєднався, давав поради та підтримував матеріально й морально. Я дуже вдячний йому за те, що хоча й пізно, проте повернувся та надав свою допомогу.

Хочу також згадати мою шкільну вчительку з біології Анну Юрївну Сікорську, саме вона наставляла мене та відіграла вирішальну роль у моєму вступі

Наша розмова із завідувачем кафедри загальної хімії, доцентом Григорієм Загричуком мережана кумедними моментами з його життя та щедро приправлена добірними жартами. Власне, такий Григорій Ярославович завжди та з усіма – і з колегами, і зі студентами. Підвищити голос на студента чи насварити його, навіть якщо це справді заслужено, він ніколи собі не дозволить. Переконаний, що доречне слово тонкого гумору в будь-якій ситуації завжди матиме більший виховний ефект, аніж нудні нотації із суворим виразом обличчя. Григорій Загричук на фармацевтичному факультеті з часу становлення підрозділу, тож, як мовиться, вивів на широку професійну дорогу вже не одне покоління студентів. Які вони нині? «Коли ще я навчався, викладач у нас був ледь не Бог, – пригадує Григорій Загричук, – тепер же в нас відносини демократичні. Як результат – нинішні студенти більш рухливі, активні, соціальні. Наші студенти різні, але з ними завжди цікаво працювати, адже кожен з них – особистість, яка дозволяє тобі залишатися в тонусі».

І ще мовить: «Я дякую Тобі, Тату, за все! Я щасливий, Мамо, що Ти є поруч!».

«НАША КАФЕДРА – ОСНОВА ДЛЯ СТУДЕНТІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ»

– Григорію Ярославичу, весна-літо для вас уже традиційно насичений період: від профорієнтаційної роботи під час виїздів – до безпосередньої праці на місці в приймальній

чно достатньо висока. До слова, найбільше з Чорткова, на другому місці – Хмельниччина.

Другий напрям, у якому працюю, також насичений, – це питання ліцензування та акредитації освітніх програм. Після запровадження обов'язкової акредитації через Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти, що має, звісно, певні особливості, для того, щоб бачити це все зсередини, 2019 року я подався в ек-

На задньому плані: дядько Григорій, мама Галина, тітка Оріся, дід Степан (мамин тато), дядина Галина, бабуся Уляся (родина), бабуся Євгенія (мамина мама), тітка Оксана, дядько Ярослав; на передньому плані: двоюрідна сестричка Оксана, брат Богдан і Григорій ЗАГРИЧУК (1992 р.)

комісії, де працюєте вже понад 10 років.

– Так, щорічно, починаючи з 2013 року, відколи я потрапив до приймальної комісії, за винятком «ковідних» років, ми з командою відвідуємо медичні навчальні заклади, насамперед сусідніх областей, зокрема коледжі Волинської – у Луцьку, Ковелі, Ківерцях, були також у Рівному та Дубно, у Хмельницькому, Чернівецькій та Шепетівці на Хмельниччині. Звичайно ж, побували й у медичних коледжах у Кременці та Чорткові. Чи не щороку в умовах прийому виникають певні зміни, тож відповідно хочемо довести цю інформацію до наших потенційних вступників, наших майбутніх студентів. Результат такої роботи очевидний: кількість вступників з цих коледжів щорі-

сперти Національного агентства. Проїшов добір і вже провів 15 акредитацій в інших закладах: дві з них як член експертної групи і 13 – як голова експертної групи. Це дало можливість зрозуміти, як відбувається процедура акредитації, й уже в нашому навчальному закладі, у відділі внутрішнього забезпечення якості успішно працювати з гарантантами освітніх програм.

І звичайно, є також багато роботи безпосередньо на рідній кафедрі. До слова, я був у числі перших п'яти викладачів, які прийшли на наш фармацевтичний факультет, тобто на час його становлення. Перейшов сюди 2001 року з педагогічного університету. Наша кафедра загальної хімії виходила з витоків фармацевтичного факультету та

Доцент Григорій ЗАГРИЧУК:

за юридичними канонами належить до нього. Втім, у нас навчаються студенти всіх факультетів: окрім фармацевтичного, викладаємо медичну хімію та біоорганічну хімію для студентів медичного й стоматологічного факультетів. Колектив у нас великий – 17 осіб. Співпрацюємо з різними установами, закладами, стараємося постійно бути в тренді фармації. Так, ми не випускаємо кафедра, а даємо старт нашим студентам: неорганічна хімія, органічна хімія, фізколоїдна хімія для фармфакультету – фундамент для того, щоб на старших курсах студенти фармацевтичного факультету могли успішно скласти «Кроки» та закінчити вищий навчальний заклад. З минулого року всі студенти фармфакультету в нас почали виконувати кваліфікаційну роботу, зокрема й на нашій кафедрі.

«У ДИТИНСТВІ ДОБРЕ ВЧИВСЯ, БАГАТО ЧИТАВ»

– Працелюбність, очевидно, вам прищепили ще батьки в дитинстві. В якій атмосфері ви зростали?

– Мене не дуже змушували до традиційної роботи у селі, в школі я добре вчився, багато читав. Книжки у нашій сільській бібліотеці міняв зазвичай раз на тиждень. Проте, якщо доводилося щось робити, то, звичайно, й на городі працював, й увечері корову ходив попасати.

Я народився 2 червня 1973 року у селі Пальчинці на Підволочисьщині. Мамі дали три місяці декретної відпустки – такий тоді був період. Тож я виріс при дідові Ізидору й бабці Гані, татових батьках, адже мама була у невістках. Мамині батьки, дід Степан і бабця Геня, жили десь за кілометр – наприкінці села. Один з моїх перших спогадів, як я, зовсім маленький, захотів їх якось провідати, та нікому про це не сказав. Грався, грався на подвір'ї, раптом – мене вдома не стало. Всі кинулися шукати. Я 50 метрів не дійшов до хати маминих батьків (сміється).

Я виріс з дідом і бабусею, але більше був дідів. Моя колиска стояла біля дідового ліжка, я любив з неї перелазити та спати з дідусем. Пригадую, коли дідові зробили операцію, мені біля нього не можна було лягати, щоб випадково не штовхнути, тож я запитував, чи можна хоча б у ногах посидіти.

Дід і бабуся ходили на роботу в колгосп, брали мене із собою. Ми з дітьми збиралися компанією. Що ж нам робити? Треба гратися. Добрі невеличкі огірки наші бабці збирали, відправляли в район на консервний завод чи деінде – що саме з ними

робили, нас, дітей, то тоді найменше цікавило. Великі ж огірки, насінники, як їх називають, люди брали собі додому, щоб годувати качок, гусей. І ось ми вигадали собі розвагу: спочатку тими насінниками кидалися, потім почали їх топтати. Адже вони так гарно стріляють (сміється). Словом, бабусі не мали вже що нести додому.

– Яке чудове збитошне дитинство у вас було, немов зійшло зі сторінок творів Всеволода Нестайка! З друзями дитинства, мабуть, підтримуєте стосунки й нині?

– У нас велика компанія була. Хованки, стрілялки, футбол – наші повсякденні розваги. Зеленина на городах з'явилася – ми відразу там. Удома вона була, звичайно, але у сусіда завжди цікавіше й смачніше (сміється). А ще з дитинства ми робили «протиправні дії» – грали в карти (до речі, навчили грати мене вдома тато з мамою). Добре пам'ятаю, що свою першу колоду карт загубив.

Близькі стосунки нині в мене передусім з братом Богданом, молодшим на сім років. Як старшому братові мені перепало доглядати за ним. І тут не обходилося без пригод. Ще маленького я його випустив з коляски, навчаючи їздити на велосипеді – розсік брову, а вже у старшому віці, коли косив траву, то трішки «підкосив» – потрапив косою в ногу, але успішно використав знання з першої домедичної допомоги, наклав пов'язку та самостійно доправив на машині до сусіднього села в лікарню. Вибач, брате, я не хотів!

Три колеги, сусіди, однокласники – Андрій Салюк, Михайло Заблоцький та я. Життя нас трошки порозкидало, зокрема, Андрій зараз в Італії. Сподіваюся, що ще обов'язково зберемося та зробимо ще одну, третю, світлинку за зростом. Дві та-

ких уже маємо. Одна фотографія, де ми у дитячому садочку: Михайло на ній найвищий, я з Андрієм – майже в рівень. У восьмому класі біля школи теж сфотографувалися: Михайло найвищий, Андрій – другий, а я – найнижчий. Зараз, напевно, я найвищий. Утім, те третє фото ніяк не вдається зробити, не можемо зустрітися втрьох.

– Ви згадували про дитячий садочок. Відвідували його?

– Один рік – підготовчий перед школою. Якби мене запитали, що я змінив би у своєму житті, якщо б міг, то в обід у садочку я б тепер поспав (сміється). А то ми обідали, виходили наче у вбиральню, що була надворі, а звідти тікали додому. Так я жодного разу й не спав у садочку.

Коли щойно пішли у перший клас, нам було неймовірно цікаво спробувати перелізти через вікно. Чого тягнути? Наша восьмирична школа була одноповерхова, тож ми відразу першого дня це й зробили. І нас засікли! Перша вчителька Оксана Федорівна сказала, що нас негайно виганяють зі школи. Як нам було тоді страшно! Зараз, гадаю, дітей таким не налякаєш (смі-

Григорій ЗАГРИЧУК і сусіди-друзі Андрій Салюк і Михайло ЗАБЛОЦЬКИЙ (1979 р.)

ється). Ми, певно, вже до шостого класу не лазили через вікна.

Але не все моє дитинство було таким збитошним. Є й серйозні моменти. Пригадую, як у родині ми всі тихесенько слухали радіо «Голос Америки». Читав я і книжки, не про партію і леніна, а правдиві історичні та релігійні. Якщо б у нас їх знайшли, було б напевно дуже невесело.

«ПРАЦІ НЕ БОЮСЯ ЖОДНОЇ»

– Чому такий професійний вибір – хімія?

– Насправді в мене було бажання стати бухгалтером. Чому? Тому що у мене мама працювала бухгалтером, дядько, тож і я вирішив піти цим шляхом.

«ШКОДУВАТИ В ЖИТТІ МЕНІ НІ ПРО ЩО НЕ ДОВОДИТЬСЯ»

Але це був 1990 рік, переломний. Мама казала: «Йди вчителю, бо вчитель при будь-якій системі потрібний». Я мав кілька варіантів, яким саме вчителем стати. Один з викладачів радив йти на прикладну математику, але я щось не дуже уявляв, що з нею робити. Мав бажання вивчати географію, історію. Любов до географії заклалася передусім через туристичні змагання. Наша команда – четверо осіб, серед яких, крім мене, вже згадані Михайло Заблоцький, Андрій Салюк, а також Іван Тихонов, чотири роки поспіль брали участь у районних змаганнях з туризму на приз імені Вані Холодїліна. Намагався шукати, хто то такий, але так досі й не знаю. Очевидно, то був якийсь піонер, до того ж не з наших країв чи взагалі вигаданий. Отож у цих туристичних змаганнях за 18 секунд ми четверо розклали одномісний намет! І стабільно ми, команда восьмирічної сільської школи, посідала друге місце. Перше місце не могли взяти, адже першим завжди був Підво-

Отож я й пішов після закінчення школи на природничий факультет Тернопільського педагогічного інституту. На той час діяли такі умови вступу: якщо складаєш перший профільний предмет на «відмінно» й маєш золоту або срібну медаль, то відразу вступаєш. Я мав срібну медаль, на «відмінно» склав перший іспит і вступив, обравши за спеціальність хімію з додатковим предметом біологія.

– Хто найбільше доклався до вашого професійного становлення під час навчання в інституті?

– Передусім в інституті я добре навчився думати хімічно, на третьому курсі здобув третє місце у Всеукраїнській олімпіаді з хімії, на п'ятому курсі – п'яте. Найбільше доклався до мого становлення керівники дисертації Богдан Дмитрович Гришук і, на жаль, вже покійний Петро Максимович Горбовий. Зокрема, Петро Максимович дуже багато дав мені навичок саме у практичній роботі.

Надзвичайно допомогла мені у житті також робота в профкомі під час навчання. З кінця другого курсу я був профформом природничого факультету, де здобув такі, як зараз модно називати, soft skills, – як командна робота, спілкування. Цікавими та наповненими не лише навчаннями були студентські роки в моїй 54-й групі та, зокрема, життя в гуртожитку. Наша група, єдина з випуску, яка проводила зустрічі після завершення навчання. З приємністю згадую всіх своїх одногрупників, але найбільше ми провели часу з Іваном Мердухом, Віктором Крижанівським, Романом Сагалюком (жили разом в одному блоці) та Василем Коробчуком, з яким з минулого року поєднала ще й наукова робота.

Після закінчення інституту Богдан Дмитрович Гришук запропонував мені продовжувати навчання в аспірантурі. Я дещо роздумував, а мій хороший друг Руслан Підставка каже: «Та що тут думати! Йди!». До слова, з Русланом ми впродовж усіх цих років товаришуємо. Якийсь час він працював у Національному заповіднику «Замки Тернопіль», зараз – начальник відділу туризму та охорони культурної спадщини Збарзької міської ради. Хоча він за фахом географ, але нині – краєзнавець-професіонал, фанат історії, зокрема, замків. Завжди радий зустрічі з ним.

Григорій ЗАГРИЧУК з дружиною Оксаною, доньками Юлією (випускницею університету) та Олесею (2021 р.)

Я пішов в аспірантуру. Звичайно, не все відразу вдалося. Півтора року роботи в аспірантурі пішло, як мовиться, на умивальник: коли синтезуєш і теоретично має бути все гаразд, відправляєш на аналіз, приходиш за результатом, а тобі кажуть – не вийшло. І щоразу доводиться розпочинати все знову.

– У такі моменти не шкодували, що за це взялися? Чи, навпаки, це додавало вам стимулу?

– Був період, коли хотілося все кинути та піти в армію. А тут раптом раз – і все вдалося (сміється). Написав дисертацію, успішно захистив її у Львівській політехніці (вдячний офіційному опоненту, на жаль, покійному Володимирові Павловичу Новікову). Розпочав працю асистентом у педагогічному інституті. Коли 2000 року в медичному університеті відкрили фармацевтичний факультет, на другому курсі з'явився предмет «органічна хімія», то через рік перейшов сюди. Вже під час роботи на факультеті, 2006 року, закінчив Національний фармацевтичний університет у Харкові за спеціальністю «Фармація», щоб мати звання цілковито відповідні обраній справі.

– Ви розпочали роботу на фармацевтичному факультеті, як уже згадували, в період його становлення. Що для вас тоді було найважчим?

– Праці я не боюся жодної. Найважчим для мене стало те, що доводилося сидіти на роботі з 9 до 15 години, незалежно від того, були в мене заняття чи ні. Впродовж першого року відчував якийсь внутрішній спротив щодо цього, були й дрібні непорозуміння. Та, зрештою, все налагодилося. Я прийшов сюди завучем, потім якийсь період очолював кафедру, згодом кафедри розділили, то став заступником декана фармацевтичного факультету, з 2007 року був на-

чальником навчального відділу, відтак – помічником проректора, відповідальним секретарем приймальної комісії. Зараз я також є завідувачем кафедри та помічником проректора, тому основна моя робота – освітній процес. Яюсь у межах українсько-швейцарського проекту нам розказували, що людина може повноцінно реалізуватися лише в двох професійних іпостасях з трьох. Якщо взяти мої три напрями – викладач, науковець та адміністратор, то в мене так склалося, що я насамперед викладач та адміністратор. Наукою продовжую займатися, але не так активно, як хотілося б. Знову ж таки: встигнути в усьому не вдається.

«УКРАЇНА 3 РОКАМИ СТАНЕ ЄВРОПЕЙСЬКОЮ КРАЇНОЮ, ДО ТОГО Ж ВИСОКОГО ЃАТУНКУ»

– Проте ви задоволені, що все склалося саме так?

– Шкодувати точно ні про що не доводиться. Гадаю, все, що з нами відбувається, десь там нагорі вже написано. Можна щось скоригувати, але основне все ж стається так, як і має бути.

Скажімо, в педагогічному інституті я зустрів свою майбутню дружину. Був аспірантом першого року, вона – студентка географічного факультету. Яюсь випадково перетнулися, а через рік одружилися. У нас є дві дати: 17 квітня – це початок зустрічі, а через рік і місяць, 17 травня 1997 року, ми одружилися. Нині маю трьох гарних дівчат: дружину й двох доньок. Дружина Оксана якийсь час, до минулого року, працювала в нашому університеті. Зараз трудиться в науково-дослідному експертно-криміналістичному центрі. Старша донька Юля самостійно вирішила обрати медицину. Вона перша започаткувала ту стежу, бо до цього часу в нас у родині медиків не було. Коли навчання давалося важко, я, бувало, казав їй: «Маю знайомих у деканаті, заяву на відрядження будеш писати без черги». Ось так її підтримав тато (сміється). Вже пройшла інтернатуру, зараз працює терапевтом у Підволочиську, куди мала цільове скерування, й частково у Тернополі за спеціальністю дерматолога-косметолога після завершення спеціалізації з дерматовенерології. Молодша донька Олесья закінчує другий курс медичного факультету. Знову ж таки – це її власний вибір. Обираючи між педагогічним і медичним уні-

верситетами, взяла приклад зі старшої сестри. Перший семестр був особливо важким. Тоді, у зв'язку з великою війною, навчання розпочали наприкінці вересня, а завершити його запланували до першого грудня, тож було 4-5 занять щодня. У якийсь момент у доньки навіть з'явилися думки залишити навчання, було так виснажливо. Але помалу адаптувалася.

Даруйте, забув: у нас є ще одна дівчина вдома, наша улюблениця – киця Буся (усміхається). Коли приходиш додому, вона – така віддушана, допомагає зняти стрес.

– Що ще допомагає зняти стрес? Які маєте захоплення?

– Був період, коли я дуже багато читав. Потім на якийсь час перестав, окрім фахової літератури, тепер знову повернувся. Особливо зараз захоплюють детективи, книжки світоглядного характеру.

Що ще допомагає? Спілкування з колегами, друзями. Маємо кілька дружніх компаній, з якими можемо зустрітися, поговорити. Це додає наснаги. Тішуся, що розширюємо родинні зв'язки: 1 червня старша донька вийшла заміж. Зять Олександр – її однокурсник. Він обрав хірургію, тому зараз ще закінчує інтернатуру.

– Багато спілкуєтесь із сучасним поколінням, як гадаєте, майбутнє України в надійних руках?

– Вони вміють адаптуватися. Це дуже важливе вміння. Скажімо, нещодавно до нас приходив наш випускник, який не був відмінником, але зараз він успішний представник компанії-виробника хірургічних інструментів, добре працює, відвідує операції, щоб бачити, як це використовується. Ми поспілкувалися, він каже, мовляв, так, треба було краще вчитися. Приємно зазначити, що учні перевершують твої досягнення – моя колишня студентка Ліля Логойда нині вже докторка наук, професорка, успішна науковиця, переможниця різних конкурсів. Насправді є лише одиниці, для яких вища освіта – щось позахмарне. Всі інші можуть досягти значно кращих результатів, але цьому заважають лінь, юнацький спротив. Утім, якщо життя змусить, то вони зможуть і довчитися, і дотягнутися до того, що їм потрібно зробити.

Тож вірю, що і Перемога буде нашою, і Україна з роками стане європейською країною, до того ж високого ґатунку, адже можливості в нас завжди були та є. На жаль, не так ми їх використовували, не туди звернули, і ця теперішня ціна дуже висока. Страсна ціна свободи, гадаю, стане стимулом для того, щоб таких помилок уже більше ми ніколи не повторювали. Хочеться, щоб якомога швидше наші воїни повернулися живі, здорові та з Перемогою. А наша молодь, однозначно, зробить свій внесок для того, щоб Україна була незалежною та процвітала.

Мар'яна ЮХНО-ЛУЧКА

Григорій ЗАГРИЧУК з другом Русланом ПІДСТАВКОЮ (2024 р.)

лочиський будинок піонерів, який спеціалізувався на туризмі. Тож навіть якщо ми й могли виграти, то ми не могли виграти (сміється). Але й друге місце для восьмирічної школи – то був успіх неабиякий.

Ще один напрямок, який мене цікавив, – хімія та біологія. Але хоча у восьмирічній школі хімію з-поміж усіх знав найкраще, та лише в дев'ятому класі та в 11-ому (перестрибував 10-ий клас) класах, навчаючись у середній школі в Токах, усвідомив, що до того ж хімії насправді не розумів. Так, відтворював все гарно, але думати хімічно мене навчив саме в 9-ому класі Віктор Васильович Шкугра. Добрим словом хочу також згадати моїх класних керівників – Василя Михайловича Вальчука (у Пальчинецькій восьмирічній школі) та Лілю Петрівну Гевчуку (у Токівській середній школі).

ЗОРЯНІ ОБРІЇ ПРОФЕСОРА СТЕПАНА ЧЕРКАШИНА

Не легко мовити про людину, яку високо цінуєш і знаєш багато років, бо тоді слова перетворюються на дрібні піщинки в бурхливому морі спогадів. Але й зараз, попри роки, вони знову оживають яскравими спалахами вдячності серед тих, хто на своєму життєвому шляху зустрів талановитого лікаря, науковця, керівника та наставника, справжнього сина України – професора Степана Івановича Черкашина. Його можна вважати фундатором стоматологічної справи на Тернопільській та українському медичному просторі.

«НАЛЕЖИТЬ ДО СУЗІР'Я ВЧЕНИХ СВІТОВОГО РІВНЯ»

2004 року Степан Черкашин очолював стоматологічний фа-

пропедвтики стоматологічних дисциплін. З 2010 р. працював завідувачем кафедри ортопедичної стоматології, а з 2013 року очолював кафедру стоматології ННІ ПО» – розповідає декан стоматологічного факультету ТНМУ Світлана БОЙЦАНЮК.

Степан Іванович був відданим своїй справі, відомим науковцем на теренах усього пострадянського простору. 1971 року захистив кандидатську дисертацію «Колатеральний кровообіг лицевого нерва в нормі і при патологічних станах», а 1991-го – докторську дисертацію «Одонтогенна вогнищева інфекція порожнини рота». Проблема хронітоксикації, ротового сепсису не втратила своєї актуальності й нині.

Степан Черкашин – вчитель для багатьох теперішніх стоматологів, які виростили під його надійною опікою, мудрий та терплячий наставник для студентів. Степан Іванович вирізнявся веселою вдачею та неперевершеним почуттям гумору.

«Сьоме червня – дата, коли Степан Іванович відійшов у вічність, для нас сумний день, – каже Світлана Бойцанюк, – але ми трепетно бережемо пам'ять про нашого наставника, вченого, чудову людину та талановитого організатора й продовжуємо втілювати в життя його настанови. Він був і залишається в наших серцях світлою людиною, прикладом невтомної працелюбності, мудрості,

щирості та доброти».

«ПИШАЮСЯ, ЩО МІЙ НАСТАВНИК БУВ ПАТРІОТОМ»

Ярослав НАГІРНИЙ, професор:

– Знайомство зі Степаном Івановичем відбулося під час проходження клінічної ординатури в Тернопільській обласній клінічній лікарні. Я працював на амбулаторному прийомі й про хірургічну стоматологію, якщо чесно, навіть і не мріяв. Пригадую, як він зустрів мене якось у коридорі й запитав: «Хірургом стати не хочеш? Терапією хай дівчата займаються, а чоловіча професія – то хірургія». Так з його легкої руки я й прийшов в хірургічну стоматологію. Звісно, спочатку було непросто, бо цей

Професор Степан ЧЕРКАШИН

напрям вимагає нових ґрунтовних знань, а ще – сильного характеру, емоційної витримки, навичок поведінки під час екстремальних ситуацій в операційній. Окрім того, потрібно було здобувати й навички роботи в команді, де всі були одним професійним монолітним колективом. Але Степан Іванович виявився унікальним Вчителем. Пригадую, як ми стояли за одним операційним столом і від нього віяло таким спокоєм і впевненістю, що навчатися було легко, кожний успіх піднімав мене все вище й вище. Хоча не все було так солодко, бо й спитати іноді міг доволі суворо, але завжди був справедливий. Я навіть іноді й дивуюся, як в одному характері можуть поєднатися такі різні риси – вимогливість, імпульсивність, емоційність та надзвичайна доброта, чуйність, терпимість.

Степан Іванович був надзвичайно відкритий до своїх колег, учнів, у нього не було жодних професійних таємниць. І своїм входженням у науку я теж завдячую саме йому, бо відкрив мені новий, надзвичайно цікавий світ наукової творчості. Згодом же «змусив» кандидатську дисертацію розпочати. Він був надзвичайно енергійною людиною, ця живильна енергія передавалася й нам. Можливо, бачив в мені свого наступника, бо так щиро плекав цю любов до науки, як може лише батьківська душа. Познайомив мене зі своїми колегами зі світу щелепно-лицевої хірургії. Вдячний долі, що звела мене з людиною такого масштабу – вченим, практиком, непересічною особистістю та лікарем, який повідав мені багато чого в житті та хірургічній стоматології. Наразі намагаюся продовжувати його справу, тримати, як мовиться, марку та втілювати в життя настанови свого Вчителя. Мені запам'яталися його слова: «Вік живи, вік учиш і не все будеш

знати». В нього жодного дня не минало без нових свіжих знань. Пишаюся, що мій Вчитель був патріотом. Часто розповідав нам у вузькому колі, що коїлося на його рідній Харківщині у 1920-30 роках, мав активну громадянську позицію. Був чудовим товаришем, порадником, його всі поважали – і пацієнти, і учні, і колеги.

Степан Іванович стояв біля витоків створення нашого стоматологічного факультету, фактично був його засновником. Пригадалося, як ми в ним в НОК «Червона калина» зустрічали якусь комісію з владних структур, що мала надати дозвіл. І тут авторитет Степана Івановича мав неабияке значення, бо його поважала та цінувала вся українська стоматологічна спільнота. Мрією мого наставника було відкрити у Тернополі стоматологічний факультет. Я дуже втішений, що вона стала реальністю.

«ПАМ'ЯТЬ ПРО ВЧИТЕЛЯ НАЗАВЖДИ В МОЄМУ СЕРЦІ»

Наталія ГУТОР, доцентка:

– Зі Степаном Івановичем я познайомилася 1986 року, мене скерували клінічною ординаторкою у стоматологічне відділення Тернопільської обласної лікарні, а його призначили моїм куратором. Він відіграв особливу роль у формуванні мене як лікарки-хірургіні. В ті часи у відділенні лікували пацієнтів стоматологічного профілю, але з розмаїтою патологією, зокрема й онкологічною, дітей з розщелинами верхньої губи та піднебіння, інші. Отож роботи був непочатий край, і він фактично днював і ночував у відділенні. Я ж асистувала йому на операціях. Він був хірургом від Бога. Але всі пам'ятатимуть його ще й як надійну, добру людину. В учнів вимагав того ж, що й і від себе. Цінував працелюбність, знання, відповідальність. Складнощі операцій полягали в тому, що спілкувалися ми лише поглядом, усі жести мали бути відпрацьовані до автоматизму. Мені було доволі легко працювати, бо я знала всі етапи операції «назубок». За день до оперативного втручання ми обговорювали план дій, етапи операції, її хід, тому зазвичай все йшло, як-то кажуть, за планом.

Степан Іванович ніколи не ставився до пацієнтів чи до своїх обов'язків формально. Він був прикладом організованості та відповідальності. Його енергетика надихала, й у його присутності все закінчувалося добре, навіть за екстраординарних ситуацій.

Знання, досвід і любов до хірургічної роботи професора

передалися й мені, тому я дуже тішуся, що на початку моєї лікарської практики доля подарувала саме такого Вчителя. Він гостинно відчинив мені двері у світ хірургічної стоматології.

Степану Івановичу вдавалося поєднувати лікувальну справу з навчальною роботою на кафедрі пропедвтики стоматологічних дисциплін, яку він певний час очолював. Можна сказати, що кафедра була для нього, як друга сім'я – він дбайливо турбувався про наш колектив, хотів, щоб ми були всім забезпечені. Пригадалося, як телефонував до колеги у Полтаву, наочне приладдя, інструментарій «диставав». Студенти його дуже любили, незважаючи, що він був доволі вимогливим викладачем. Він любив дисципліновану, відповідальну молодь, ту, яка хотіла вчитися та здобувати знання. У нього завжди було багато цікавих ідей, які згодом виливалися в монографії, наукові статті. Пишаюся, що в нас є спільна монографія. Його невгасимій енергії могли позаздрити навіть молоді люди. Завжди приносив нам свіжі ідеї: «Гляньте-но на цю статтю, може, й ми собі таку методичку впровадили б?». Хотів іти в ногу з часом. Пригадалося, як подарували йому на день народження ноутбук і він запитав мене: «Наталю, а що ж мені з ним робити? Дисертації написав, чогось нового поки що не планую. Може, буду дивитися, що у світі діється?».

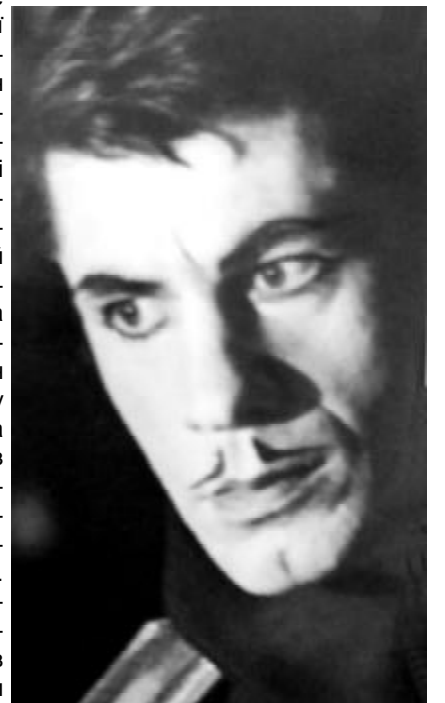
Він був відданим своїй роботі, багато працював, а на відпочинок, зрозуміло, часу залишалося обмаль. Хоча й дачну ділянку

Степан ЧЕРКАШИН з дружиною Світланою й доньками Яною та Вікторією

культет, який щойно створили в тодішній Тернопільській державній медичній академії, та був першим деканом до 2006 року

«Степан Іванович був тією постаттю, яка зуміла згуртувати навколо себе багатьох однодумців. Він належить до сузір'я вчених світового рівня, яких можна назвати піонерами стоматології в Україні. 1965 року Степан Іванович закінчив Харківський медичний стоматологічний інститут. З 1971-го почав працювати в нашому виші. Спочатку – асистентом на кафедрі госпітальної хірургії, з 1980 року – завідувачем курсу стоматології при кафедрі госпітальної хірургії. 2007 року став завідувачем кафедри стоматології. З 2009 р. – завідувач кафедри

Студент Степан ЧЕРКАШИН в одній з ролей, яку зіграв у театральній студії стоматологічного інституту

ку мав, але займався нею в доволі поважному віці. Почав вивчати городню справу, щось садити, вирощувати та мав від того неабияке задоволення. Якимось приходив на кафедру й хвалиться своїм врожаєм: «Знаєш, Наталю, я чотири куці картоплі посадив. І вродила». Ви б бачили, як світилися тоді його очі. А ще він був автолюбителем, а я теж затята водійка, тому мали багато спільних тем для розмов, часто допомагав мені щось відремонтувати в моєму авто.

(Продовження на стор. 9)

ЗОРЯНІ ОБРІЇ ПРОФЕСОРА СТЕПАНА ЧЕРКАШИНА

(Закінчення. Поч. на стор. 8)

З великою вдячністю згадую роки, проведені поруч зі своїм Вчителем. На його плечі лягло багато завдань і він з честю їх виконав, виплекав не одне покоління стоматологів, допоміг багатьом пацієнтам. До всього підходив з творчим завзяттям, мав особливий лікарський талант і наукову жилку. Пам'ятаю про Вчителя назавжди в моєму серці.

«БАТЬКО ЗАВЖДИ БУВ ДЛЯ МЕНЕ ПРИКЛАДОМ»

Вікторія ЧЕРКАШИНА, донька:
– Батько був і залишається найдорожчою людиною в моєму житті. Він народився на Харківщині у селі Акулинівка, дитина війни, але з того періоду в мене дуже мало спогадів. Пригадую, як тато розповідав, що його родині кілька місяців довелося мешкати в хаті разом з німецькими солдатами під час окупації. Дуже теплі спогади збереглися про мою бабусю, його маму, яка була надзвичай-

ду дуже яскраво. Взагалі ж батько дуже рано пішов на вільні хліби, десь у сімнадцять подався на шахти Донбасу. Працював там кілька років, а потім вступив до Харківського стоматологічного інституту. Він був зразком тієї людини, яка всього в житті досягла сама, без допомоги батьків, протекцій, фінансової підтримки. Під час навчання в інституті він дуже захопився театром, мені здається, що він був природженим актором. Це видно навіть зі світлин, які збереглися в нашому сімейному фотоальбомі. При стоматологічному інституті в ті часи діяла театральна студія й тато грав там усі головні ролі, переважно в класичних п'єсах. Ось він у ролі білого офіцера, є також світлина з постановки п'єси «Гроза» за Островським, на іншому – в ролі Нептуна. Чи не справжній артист?! У цьому альбомі ще й багато вирізок з газет із замітками про молодого актора Степана Черкашина. Я пишалася тим, що мій тато такий приваб-

обмірковує хід оперативного втручання. Одного разу навіть взяв мене із собою на операцію, дуже хотів, щоб я пішла його стежкою. Одягнув мене у стерильний одяг і привів до операційної. Як нині, перед очима тато за операційним столом. Він відрізав у чоловіка частину ребра, потім імплантував його у зламану щелепу (принаймні я так це зрозуміла), а я стояла та спостерігала, ні крапельки не боячись, «витримала» операцію до кінця.

У суботу та неділю зазвичай батьки ходять з дітьми в парк, на атракціони, проводять розважальні заняття. Я ж батьком ходила в обласну лікарню, де він робив хворим перев'язки. Спочатку їхали на тролейбусі, а коли виходили, то він брав мене за руку й ми разом ішли до лікарні. Для мене – це один з найтепліших спогадів дитинства. Щоправда, до маніпуляційної я не заходила, а сиділа в лікарському кабінеті та дуже пишалася, що мій тато тут найголовніша людина, єдиний у всьому світі

гав, він сам досяг своїх вершин і став хірургом, викладачем, науковцем. Завжди захоплювалася тим, як він багато читає, навіть поезію писав, знав численну кількість віршів. Мав сильний характер, але в душі був романтиком, поводився з нами доволі суворо, ми інколи навіть його побоювалися, але одночасно він нас сильно любив і ми це відчували. Особливо весело було, коли збиралися за святковим столом. Друзі батьків до нас приходили чи не на кожне свято. Колега тата займався фотографією, тож усе, що тоді відбувалося, збереглося на світлинах. Я з дітьми готувала вистави, бо ж у душі, як батько, акторка, а потім ми всі гуртом співали українських народних пісень. Весь репертуар знала напам'ять. Тато був душею будь-якого товариства – харизматичний, дотепний, з тонким почуттям гумору. Дуже любив грати в шахи, але не любив програвати й нервував з того. А ще улюбленим заняттям для нього стали мандри, ми об'їздили з ним багато цікавих і мальовничих місць України, колишнього радянського союзу, побували в Криму, країнах Балтії, Білорусі, Москві, Ленінграді. Він влаштовував нам прекрасні мандри. Був яскравою та комунікабельною людиною різностороннього таланту.

Я не стала, як мріяв тато, хірургом. Але моя сестра обрала професію лікаря, фах стоматолога здобуває його внук, він навчається зараз на стоматологічному факультеті, який багато років тому започаткував його дідусь і дуже пишається цим. Шкода, що батько не дожив до цих днів. Але пам'ять про нього живе, а родинна лікарська професія продовжується.

Степан Іванович, й справді, був людиною, яка жила хірургією, наукою та Україною. Він любив своїх рідних, учнів, пацієнтів і присвятив їм своє життя та працю. Головним правилом його життя став заклик «Ніколи не здаватися!» Це й про таких людей, як професор Степан Черкашин, написані чудові слова:

*«Я на світі прожив, наче спалах зорі на світанні,
Наче крапля роси, наче крик журавля – тільки мить.
Я не вірю ніяк, що й до мене
прийде день останній,
І в жертвним вогні моє
серце на попіл згорить.
На могилі моїй посадить
молоду яворину
І не плачте за мною – за
мною заплаче рідня.
Я любив вас усіх, та найбільше
любив Україну,
Певно, в цьому і є та
найважча провина моя».*

Лариса ЛУКАЩУК

Професор Степан ЧЕРКАШИН з колективом кафедри стоматології ФПО ТНМУ

но доброю людиною, а дідусь працював машиністом потяга. Батько зростав у простій селянській родині. Одного разу ми поїхали на його малу батьківщину з мамою та сестрою, щоправда, дідуся я вже не застала. Запам'ятала просту сільську хату, піч, височенне ліжко й наче велика хмаринка на ньому – висока перина, на яку мене й покладали спати. Свою маму батько дуже любив, але ніколи цього не афішував, хіба інколи мені казав: «Лише я знаю, на кого ти схожа». Це був знак відданої синівської любові. Коли моя бабуся померла, то тато зачинився у своїй кімнаті й увесь день звідти не виходив, а ввечері сів на поїзд і поїхав до Харкова. Це я прига-

ливий, як мовиться, чоловік із шармом. Коли батько закінчив інститут, то за скеруванням поїхав у Фрунзе – столицю тодішньої Киргизької радянської соціалістичної республіки. Там він зустрів мою маму, одружився, а згодом і я народилася. Коли мені було два роки, ми переїхали до Тернополя. Татові запропонували тут місце в медичному інституті на кафедрі анатомії. Звісно, тоді я не могла сприймати рідну людину в ролі науковця, але добре пам'ятаю, як багато він працював, дуже хотів стати доцентом. Він був хірургом від Бога, кажу це ні на йоту не сумніваючись, бо бачила, як він готується до кожної операції, скільки часу витрачає, щось малює, занотовує,

хірург і мені така місія дуже була до вподоби. З дитинства запам'яталася така картинка: тато сидить у своїй кімнаті серед купи паперів і все пише, пише. Він дуже любив свою професію, був прикладом організованості та відповідальності в усьому, навіть у побуті. Його обожнювали студенти. Якось в університеті було якесь зібрання й коли тато вийшов на сцену, то студенти почали йому аплодувати та кричати: «Браво, професоре». Він був дуже легкою по житті людиною, веселим, любив дотепні жарти, тому завжди міг знайти з молоддю спільні точки дотику. Батько завжди був для мене прикладом, особливо я пишалася тим, що він сам себе зробив, йому ніхто не допома-

— ВІСТІ — СТАЛИ ЛАВРЕАТКАМИ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КОНКУРСУ «МОЛОДИЙ ВЧЕНИЙ РОКУ»

Щороку Рада молодих учених при МОН України організує Всеукраїнський конкурс «Молодий вчений року». Учасники мають можливість представити власні дослідження та роботи у таких напрямках: природничо-математичні науки, аграрні науки та продовольство, охорона здоров'я, воєнні науки та цивільна безпека, управління та адміністрування, обслуговування та соціально-гуманітарний напрям. 100 номінацій конкурсу входять до чотирьох тематичних блоків.

Цьогоріч наукові досягнення номінантів оцінювали за підсумками роботи у 2023 році.

Завідувачка кафедри фармацевтичної хімії, професорка, докторка фармацевтичних наук Лілія Логойда стала лавреаткою цьогорічного конкурсу «Молодий вчений року» у номінації «Хімія».

Доцентка кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків, кандидатка фармацевтичних наук Лілія Будняк вдруге стала лавреаткою цього конкурсу. 2022 року вона перемогла у номінації «Науковець з наукометричною базою», а торік – у номінації «Фармакологія та фармацевтика».

Нагородження лавреатів відбулося в Київському будинку вчених НАМН України.

Надія ОЛІЙНИК

ШКОЛЯРІ ТЕРНОПОЛЯ СПРОБУВАЛИ ВІДЧУТИ СЕБЕ СТУДЕНТАМИ ТНМУ

Відбувся захід «Відчуй себе студентом ТНМУ». Вступники попередньо реєструвалися в онлайн-режимі і вказували, який саме факультет хочуть відвідати.

На фармацевтичному факультеті гостей зустрів декан, доцент Дмитро Коробко. З абітурієнтами працювали доцентки Ірина Івануса, Лілія Стойко та Мар'яна Демчук. Вони розповіли про особливості освітньої програми, ознайомили присутніх з матеріально-технічною базою.

Майбутнім стоматологам екскурсію факультетом провела заступниця декана, доцентка Людмила Пацкань.

Вступники, які мріють стати лікарями, побували в морфологічному корпусі, де для них відчинили двері кафедри анатомії, патологічної анатомії та гістології. Абітурієнти поспілкувалися з професорками Антоніною Пришляк, Зоєю Небесною, доцентами Юрієм Орлом і Михайлом Фурделю, асистенткою Наталією Огінською.

Приймальна комісія нагадує, що подання заяв на навчання триватиме з 19 до 31 липня. Мінімальний конкурсний бал для вступу на спеціальності «Медицина», «Стоматологія», «Фармація, промислова фармація» – 150. Подати заяву на «Медсестринство», «Парамедик», «Терапію та реабілітацію» можна, маючи 100 балів. Бажаємо успіху у складанні НМТ і чекаємо в ТНМУ!

Ігор ДРАЧ

ПРОФОРІЕНТАЦІЯ

ОРГАНІЗУВАЛИ ФЕСТИВАЛЬ МЕДИЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

УТНМУ відбувся профорієнтаційний фестиваль медичних спеціальностей, який організували відділ комунікації та маркетингу й працівники приймальної комісії. До проведення заходу активно долучилися декан медичного факультету, професор Петро Лихацький, декан стоматологічного факультету, доцентка Світлана Бойцанюк, де-

сандр Мехедок, Софія Берегуляк та Ангеліна Лотоцька.

У внутрішньому дворікуніверситету розташували павільйони, розгорнули виставкові експозиції.

Гості фестивалю – учні Тернопільського академічного ліцею «Українська гімназія ім. І. Франка», Тернопільської спеціалізованої школи I-III ступенів № 3, ТНВК «Школа-ліцей № 6 ім. Н. Яремчука», Буцнівської ЗОШ I-III ступенів мали змогу дізнатися про медичні спеціальності, поспілкуватися з викладачами та студентами.

Злагоджено та цікаво працювали на кількох локаціях викладачі медичного факультету. Доцентки кафедри загальної гігієни та екології Ольга Сопель, Наталія Флекей, асистентки Мар'яна Данчишин, Оксана Дублянко разом з професоркою Оленою Лотоцькою продемонстрували гостям методики визначення рівня нітратів у фруктах та овочах, швидкості руху повітря, рівня шуму, рівня чадного й вуглекислого газу тощо. Учні мали змогу визначити рівень глюкози в крові разом з викладачами кафедри внутрішньої медицини на чолі з доценткою Людмилою Наумовою та виміряти артеріальний тиск разом з доценткою кафедри внутрішньої медицини та фтизіатрії Наталією Кавецькою. Май-

бутніх абітурієнтів супроводжували заступниці декана медичного факультету, доцентки Світлана Кучер, Ірина Смачило, Анна Миколенко.

Активно працювали викладачі стоматологічного факультету, яких очолювала декан Світлана Бойцанюк. Так, викладачі кафедри ортопедичної стоматології доцентки Оріся Бандрівська, Ольга Ста-

яна Левків, Людмила Пацкань та асистенти Роксана Древницька, Аліна Безушко й Володимир Радчук розповіли про навчання на стоматологічному факультеті, продемонстрували методики пломбування каріозних порожнин на фантомах, навчали правилам догляду за порожниною рота, залучили наших гостей до емпіричних досліджень з

кан фармацевтичного факультету, доцент Дмитро Коробко, заступниці директора ННІ медсестринства Віта Славопас, а також кафедра екстреної та симуляційної медицини, Центр симуляційного навчання та викладачі профільних кафедр. Окрім того, від Студентського парламенту ТНМУ зусилля для організації фестивалю доклали Олек-

ханська, Людмила Пясецька показали майбутнім абітурієнтам, як правильно знімати анатомічні відбитки зубів альгінатним матеріалом. Доцентка кафедри хірургічної стоматології Ольга Скочило та асистент Іван Стефанів ознайомили з методикою видалення зубів. Викладачі кафедри терапевтичної стоматології, доцентки Марта Залізняк, Христина Погорецька, Мар-

вина використовували анкети-опитувальника, результати яких будуть згодом оприлюднені на наукових форумах. Учасники анкетування отримали призи від фірми «Лакалут».

Командну роботу продемонстрували викладачі фармацевтичного факультету, з якими завжди були поруч декан Дмитро Коробко, заступник декана Ігор Бердей та старша лаборантка Оксана Бача.

Завідувач кафедри управління та економіки фармації з технологією ліків, доцентка Наталія Белей розповіла про лікарські препарати, які можна придбати в аптеці, зокрема про тверді лікарські форми, розчини для ін'єкцій в ампулах, гелі на основі карбінолу тощо. Доцентки кафедри фармакогнозії з медичною ботанікою Марія Шанайда та Івана Кернична представили деякі зразки гербарного фонду та розповіли про цілющі властивості різних рослин. Доцентки кафедри фармацевтичної хімії Марія Михалків та Ірина Івануса провели якісні реакції на виявлення катіонів деяких металів з використанням різних реагентів і залучили до цього процесу всіх охочих. Доцентка Тетяна Кучер запропонувала гостям взяти участь у хімічній вікторині.

Викладачі ННІ медсестринства, доцентка Ольга Зарудна, асистенти Віта Славопас, Оксана Прокопчук, Роман Волков, Ольга Козак, Юлія Коцаба, Ірина Яворська й студентки 3-го курсу Ірина Бойко та Ірина Дерда розповіли про особливості професії медичної сестри. Гості фестивалю мали змогу потренуватися у виконанні медсестринських маніпуляцій (забір крові в пацієнта, накладання джгута, обробка ран тощо). Всім охочим також провели глікометрію та вимірювання рівня сатурації кисню в крові. Разом з викладачкою Аліною Томків і студентами-парамедиками 3-го курсу Денисом Демихом, Христіною Безносою та Анастасією Порохняк школярі взяли участь у проведенні серцево-легеневої реанімації з використанням автоматичного зовнішнього дефібрилятора й оглянули карету екстреної медичної допомоги.

Ігор ГАВРИЩАК
Світлини Яніни ЧАЙКІВСЬКОЇ

КУЛЬТУРА

КОНЦЕРТ – У ЛІКАРНЯНІЙ АУДИТОРІЇ

У рамках туру «Люди-Титани» нещодавно до Тернопільської обласної психоневрологічної лікарні завітав легендарний фольк-рок-гурт «Kozak System». Свій перший концерт вони дали 12 років тому в Тернополі. Цю дату вирішили відсвяткувати не на великій столичній сцені, а там, де розпочався їхній творчий шлях – у файному місті.

Ідея запросити до Тернополя гурт «Kozak System» належить Марії Майданюк, яка є учасницею громадської ініціативи «Лікарняна банда».

«Бачила, що «Kozak System» виступає по Україні з добродійними концертами? Може, до нашого міста їх запросимо? Запропонувала мені якось Марія, – розповідає її однодумиця та членкиня цієї організації Ольга Караванська. – Мені ж дуже імponує українська позиція фронтмена гурту Івана Леня, тому я одразу підтримала цю чудову ідею. На мій погляд, що Іван – це брила нашої сучасної української музики. Він дуже добре знає історію України. У своїх виступах пропагує наше, українське, висловлює власну грома-

дянську позицію, не йде на жодні політичні компроміси. Вважаю його музичним флагманом української сучасної культури, людиною, яка створена для патріотичної місії».

Згодом «Лікарняна банда» налагодила контакти з представниками благодійного фонду «МХП – Громаді», яка, власне, й організовує та опікується фінансовим забезпеченням добродійних турів «Kozak System». Тож зателефонували до менеджерки гурту пані Юлії, сконтактувалися з лікарнями, щоб дали згоду та запрошення провести саме в їхньому закладі такий концерт. Але оскільки бажаних доволі багато, а гурт «Kozak System» в Україні мегапопулярний, то дівчата час від часу нагадували про себе на сторінці гурту у соціальній мережі Фейсбук.

І ось цей день настав. Скоординувала концерт у Тернопільській обласній психоневрологічній лікарні заступниці генерального директора Надія Фаріон. У вщерть заповненій лікарняній аудиторії яблуку ніде було власти – тут і пацієнти медичного закладу, і наші захисники, які проходять курс лікування, і медичні працівники та прихильники гурту «Kozak System». З медичним супроводом прибули пацієнти-військовослужбовці з Тернопільської обласної лікарні, яка теж радо

Фронтмен гурту «Kozak System» Іван ЛЕНЬО (ліворуч) слухає виступ одного з пацієнтів лікарні

вітала пропозицію організувати цей захід. Зі сцени полинули добре відомі хіти гурту – «Люди-титани», «Українське сонце», «Не моя» та інші. Слухачі заворожено ловили кожен звук талановитих виконавців, підспівували улюблені мелодії, купали артистів в оваціях. Її величність музика об'єднала українську патріотичну громаду. Слухачі не лише були спостерігачами дійства, але й його

учасниками – декламували вірші, співали зі сцени власні пісні. Не можливо було стримати сліз, коли на сцену вийшла пацієнтка з внутрішньо переміщених осіб, взяла у музикантів гітару й під гучні оплески аудиторії заспівала: «А я з Херсона!» Жінку підтримала вся зала, учасники гурту, і це була мить непереборної єдності синів і доньок України.

Щось символічне було й у тому, що саме в Тернополі артисти дали свій перший концерт. І всі ці роки вони працюють для тих, хто цінує добірну музику, патріотичні пісні, а з часів великої війни потребує підтримки мистецтвом. З початку повномасштабного вторгнення музиканти виступили у понад 200 містах України, Європи та США. Гурт провів понад 30 концертів на передовій та 258 добродійних виступів в Україні. Ще з 2014 року хлопці допомагають Збройним силам України – виступами, і зборами, грають у шпиралях, у бомбосховищах, за кордоном, підтримують на прифронтових територіях нескорених патріотів України. Співаючи про Україну, про любов, про війну, виконавці дякували тим, для кого виступали, а Іван Ленюк запросив усіх зустрітися після нашої перемоги в Палаці спорту в Києві.

Генеральний директор Тернопільської обласної психоневрологічної лікарні Володимир Шкробот щиро подякував гурту за чудовий концерт, їхню творчість, яка будить думку, змушує йти лише вперед, та висловив сподівання на подальші зустрічі.

Після виступу поспілкувалася з військовослужбовцями, вони у великому захопленні від виступу, кажуть, що це пісні, які сягають самого серця. Музиканти ж надзвичайно запальні та харизматичні, байдужих у залі не було. Всі учасники гурту, як зауважив під час концерту Іван Ленюк, це не лише люди, які разом співають, вони з перших днів і донині, як одна сім'я, сповідують наші національні цінності, словом, гуртом тримають стрій.

«Мені особливо припадають до душі тексти пісень, які містять багато інформації для роздумів, змушують замислитися, вони наповнені глибоким змістом. Громадянська та соціальна лірика гурту дуже вміло поєднана з ліричними композиціями. Кожне слово продумане, карбоване, осмислене – й це головне», – поділилася враженнями поціновувачка творчості гурту та співорганізаторка концерту Ольга Караванська.

Лариса ЛУКАЩУК

ЮВІЛЕЙ

3 червня відзначила ювілейний день народження старша інспекторка ННІ медсестринства ТНМУ Ольга Йосифівна ГУНЧАК

Вельмишановна
Ольго Йосифівно!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!
Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як досвідчену методистку, виховательку студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.
Ваша професійна та громадська діяльність відзначені

грамотами й подяками адміністрації університету.
Ваші порядність, працелюбність, людяність, жіночність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та

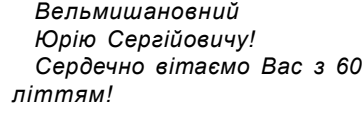
є прикладом для наслідування молодими колегами та студентами.

Бажаємо Вам, вельмишановна Ольго Йосифівно, мирного неба, доброго здоров'я, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишку, активного та щасливого дозволиття.

Хай здоров'я, щастя і достаток
Огортають Вас, як липи
цвіт,
Хай малює доля з буднів
святю,
А Господь дарує ще багато
літ!

Ректорат і профком ТНМУ імені Івана Горбачевського

12 червня відзначатиме 60-ий день народження доцент кафедри травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією ТНМУ Юрій Сергійович СМОРЦОК

Вельмишановний
Юрію Сергійовичу!
Сердечно вітаємо Вас з 60-літтям!

боко поважають і щиро шанують Вас як висококваліфікованого клініциста-ортопеда-травматолога, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців та викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Юрію Сергійовичу, мирного неба, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

60 – не привід для печалі,
60 – це зрілість золота.
Хай до ста, а, може,
ще і далі
Йдуть не оглядаючись
літа.

Ректорат і профком ТНМУ імені Івана Горбачевського

7 червня відзначає ювілейний день народження доцентки кафедри неврології ТНМУ Зою Василівну САЛІЙ

Вельмишановна
Зое Василівно!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!
У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після 4-х років практичної лікарської роботи успішно пройшли 33-літній трудовий шлях клінічної ординаторки, аспірантки, асистентки, доцентки кафедри неврології.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як відому науковицю, висококваліфіковану клініцистку-невропатологиню, досвідчену педагогиню й вихова-

тельку студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, працелюбність, людяність, прагнення робити добро заслуговують найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановна Зою Василівно, мирного неба, успіхів у роботі, міцного здоров'я, великого людського щастя, наснаги, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, здійснення всіх задумів і сподівань.

Хай стелиться життя
розмаєм
І хилить щастя повен цвіт,
Ми від душі для Вас бажаєм
Здоров'я міцного і многа літ!

Ректорат і профком ТНМУ імені Івана Горбачевського

У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після трьох років практичної лікарської роботи, успішно пройшли понад 33-літній трудовий шлях аспіранта, асистента, доцентки кафедри травматології та ортопедії з військово-польовою хірургією.

Ректорат, профком і весь колектив університету гли-

..... ЛІКУЄ ПРИРОДА

ЧЕРЕШНЕВА КОРИСТЬ

Дехто гадає, що черешня не така вже й корисна. Спочатку, доки вчені достеменно не вивчили всю «хімію» цієї ягоди, так і було, проте зараз є багато відомостей про цю смачну родичку вишні, з науковою назвою – *Cerasus avium*, тобто «пташина вишня».

У ягодах черешні дуже велика кількість цукру, багато калію, кальцію, магнію, заліза, міді, марганцю, йоду та фосфору. В плодах присутні вітаміни С, РР, В₁, В₂, В₃, Е, К, які особливо необхідні в період вагітності та годування груддю, а також дітям. Ретинол відповідає за формування й розвиток усіх тканин, починаючи від кісток і шкіри та закінчуючи сітківкою очей. Вітамін В₁ бере участь у процесі обміну речовин, вітамін В₂ сприяє синтезу білків, стимулює роботу печінки, серця та головного мозку, вітамін РР стимулює процес дихання клітин.

Завдяки наявності кумаринів й оксикумаринів черешня сприяє зниженню згортання крові та запобігає утворенню тромбів. Вона звільняє організм від шкідливих продуктів обміну й надлишку холестерину. Ягоди темних сортів будуть корисні за гіпертонії, позаяк знижують кров'яний тиск, а антоциани, які містяться в черешні, зміцнюють капіляри. Відвар з плодоніжок черешні можна використовувати як засіб при захворюванні серця.

Чудово зарекомендувала себе черешня також при анемії, тому що збагачує організм відсутнім у цьому стані залізом.

Черешня також володіє відхаркувальною дією, допомагаючи при кашлі. Для цього зваріть компот з ягід черешні без цукру та пийте його

гарячим. А сік черешні буде корисний при ревматичних захворюваннях, закрепах, анемії та порушенні травлення. Пити його рекомендують по пів склянки кілька разів на день.

Покращуючи травлення, плоди черешні допомагають при різних захворюваннях шлунково-кишкового тракту. Завдяки наявності амігдаліну, черешня втамовує болі у шлунку та збуджує апетит. Плоди містять у собі велику кількість клітковини, яка необхідна для сапрофітних бактерій, тому її можна рекомендувати при дисбактеріозі кишківника.

Дуже корисні ягоди черешні діабетикам, адже 75% її вуглеводів – це легко засвоювана організмом фруктоза. Відвар квітковіжок черешні можна використовувати як сечогінний засіб, а також для схуднення. Саліцилова кислота, що міститься у черешні, має знеболювальну дію й буде корисна при ревматизмі, подагрі та артриті.

Черешня добре допомагає при різних шкірних захворюваннях, як от вугри, екзема та псоріаз. Плоди використовують і в косметології: ягідна маска з черешні в поєднанні з полуницею очищає й звужує пори, відлущує мертві клітини. Приготуйте кашку з очищеної від шкірки розім'ятої черешні або втирайте в шкіру проціджений черешневий сік. Змивати маску потрібно через 15 хвилин. Вона стане більш живильною, якщо додати розтоплений жир або чайну ложку оливкової олії на кавове горнятко черешні.

**Підготувала
Лариса ЛУКАШУК**

9 червня відзначатиме 70-ий день народження завідувач кафедри терапії і сімейної медицини ФПО ТНМУ професор Мар'ян Васильович ГРЕБЕНІК

Вельмишановний
Мар'яне Васильовичу!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!
У стінах університету Ви здобули вищу медичну освіту, а згодом, після 13 років практичної лікарської роботи, успішно пройшли 34-літній трудовий шлях асистента, доцента кафедри факультетської терапії, кафедри внутрішньої медицини, а останніми роками – завідувача кафедри терапії та сімейної медицини факультету післядипломної освіти.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас як відомого в Україні вченого, висококваліфікованого

го клініциста-терапевта, досвідченого педагога та вихователя студентської молоді за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сумлінне виконання своїх службових і громадських обов'язків.

Ваші порядність, інтелігентність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслугову-

ють найвищої оцінки та є прикладом для наслідування новими поколіннями студентів, молодих лікарів, науковців і викладачів.

Бажаємо Вам, вельмишановний Мар'яне Васильовичу, мирного неба, міцного здоров'я, невичерпного творчого натхнення, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, добробуту, людського тепла, душевного спокою, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Бажаємо щастя, здоров'я і сили,
Щоб довгі літа плечей не схилили,
Щоб спокій і мир панували на світі,
Щоб радість знайшли Ви в онуках і дітях!

Ректорат і профком ТНМУ імені Івана Горбачевського

11 червня відзначатиме ювілейний день народження заступниці головного бухгалтера ТНМУ Наталія Миколаївна ВЕРБОВА

Вельмишановна
Наталіє Миколаївно!
Сердечно вітаємо Вас з ювілейним днем народження!
Після здобутого досвіду роботи на виробництві у стінах університету Ви успішно пройшли шлях бухгалтерки, а останніми роками – незмінної заступниці головного бухгалтера ТНМУ.

Ректорат, профком і весь колектив університету глибоко поважають і щиро шанують Вас за багаторічну невтомну працю, високий професіоналізм, сум-

лінне виконання своїх службових та громадських обов'язків.

Ваші порядність, жіночність, працелюбність, уважне ставлення до людей, прагнення робити добро заслуговують най-

вищої оцінки та є прикладом для наслідування молодими колегами.

Бажаємо Вам, вельмишановна Наталіє Миколаївно, мирного неба, міцного здоров'я, нових успіхів у Вашій благородній діяльності, людського тепла, душевного спокою, добробуту, родинного благополуччя й затишку, довгих років радісного та щасливого життя.

Ваш ювілей – то мудрості
пора.
Хай буде вдосталь
і в житті, і в домі
Здоров'я, щастя, злагоди,
добра,
Добробуту та щирої любові!

Ректорат і профком ТНМУ імені Івана Горбачевського

ОБ'ЄКТИВ

(Зліва направо) студентки стоматологічного факультету Аліна СІНЬКО, Тетяна МАЗУР, Лідія ОНІЩУК, Катерина НАУМЧУК

Світлина Миколи ВАСИЛЕЧКА

Медичні новини зі світу

РЕЦИПІЄНТ СВИНЯЧОЇ ПЕЧІНКИ ПОЧУВАЄТЬСЯ ДУЖЕ ДОБРЕ

71-річний чоловік став першою живою людиною, якій частково пересадили печінку генетично модифікованої свині. Десять генетичних модифікацій запобігають відторгненню органа. Схоже, що печінка функціонує, виробляє жовч і необхідні білки, що є «дуже захопливою новиною», каже хірург-трансплантолог Бурчін Ексер. З 2022 року ще чотири людини отримали генетично модифіковані органи свині, зокрема серця, нирки та за груднинну залозу. Живий лише той, кого прооперували у середині квітня.

НЕВРОЛОГІЯ НЕ ПОВИННА ШКОДИТИ ТРАНГЕНДЕРАМ

«Коли справа доходить до трансгендерної ідентичності, знання не можуть бути реалізовані у відриві від багатьох соціальних чинників, які визначають, як ці знання сприймаються та застосовуються», – стверджує група нейробіологів і сексологів. За їхніми словами, необхідно зробити більше, щоб не допустити, аби дослідження увічнювали стигми, які ускладнюють доступ трансгендерів до медичної допомоги. Науковці повинні віддавати пріоритет дослідженням, які, ймовірно, покращать життя людей, зважаючи на історичну напруженість між науковими та трансспільнотами, додає команда.

ЯК ЗАРЯДИТИ КЛІТИНИ, ЩО БОРЮТЬСЯ З РАКОМ

Доведено, що біоінженерні імунні клітини атакують і навіть лікують рак, але вони, як правило, виснажуються, якщо боротьба триває тривалий час. Тепер дві окремі дослідницькі групи знайшли спосіб омолодити ці клітини: зробити їх більш схожими на стовбурові. Обидві групи виявили, що спеціальні імунні клітини, які називаються CAR T-клітинами, набувають нової сили, якщо їх скон-

струювати таким чином, щоб мали високий рівень певного білка. Ці підсилені T-клітини CAR мають генну активність, подібну до активності стовбурових клітин, і нову здатність протистояти раку. Це «відкриває новий шлях для розробки терапевтичних T-клітин для хворих на рак», – каже імунолог Туоки Ву.

«МІНІПЕЧІНКА» ВИРОСТЕ В ЛІМФОВУЗЛІ ЛЮДИНИ

Біотехнологічна компанія LyGenesis уперше ввела клітини донорської печінки в лімфатичний вузол людини з печінковою недостатністю. Ідея полягає в тому, що протягом кількох місяців донорські клітини виростуть у «мініатюрну печінку», яка фільтрує кров. «Це дуже смілива та неймовірно інноваційна ідея», – каже фахівець з регенерації печінки Валері Гуон-Еванс.

Лікування, яке було випробуване на мишах, собаках і свинях, можливо, не позбавить усіх ускладнень термінальної стадії захворювання печінки, але може стати тимчасовим рішенням доти, доки не стане доступним донорський орган, або не зробить людей достатньо здоровими для трансплантації.

ГРОМАДСЬКА ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ПОВИННА ВРАХОВУВАТИ СТАТЬ І ГЕНДЕР

Від експресії певних генів серцевої тканини до реакції на лікування раку ми лише торкнулися того, як на здоров'я людини впливають змінні статі та гендери, пишуть трое вчених. Наслідки очевидні: у період з 1997 до 2000 року, наприклад, вісім ліків було вилучено з ринку США, адже з'ясувалося, що вони наражають жінок на більший ризик побічних ефектів, ніж чоловіків; помилка обійшлася фармацевтичним компаніям і платникам податків майже 1,6 мільярда доларів США на кожен препарат. Клінічні випробування, клітинні лінії та дослідження на мишах мають

бути різноманітнішими у повсякденному житті, стверджують дослідник раку С'ю Гаупт, невролог Шеріл Карсел і дослідник глобальної охорони здоров'я Робін Нортон. «Аналогічно культура медицини має бути трансформована, щоб підходи до лікування розвивалися відповідно до даних».

ПРЕПАРАТ ВІД ОЖИРІННЯ НАСТУПНОГО ПОКОЛІННЯ МАЄ ПОДВІЙНИЙ ЕФЕКТ

Експерименти на тваринах засвідчують, що поєднання імітатора кишкового гормону, такого, як семаглутид з іншою молекулою є безпечним і призводить до такої ж втрати ваги, як при використанні семаглутиду. Додана молекула спрямована на рецептор клітин головного мозку. Злиття молекули з пептидом, що імітує гормони кишківника, дозволяє уникнути шкідливих побічних ефектів, які зазвичай виникають при блокуванні цього рецептора. Ця комбінація дозволила мишам, які досягли плато втрати ваги при прийомі семаглутиду, ще більше знизити свою вагу. «Дуже висока оцінка за новизну» дослідження, – каже ендокринолог Деніел Друкер. – Сподіватимемося, що побачимо якесь підтвердження концепції в клініці».

ЗВ'ЯЗОК МІЖ ТОВСТОЮ КИШКОЮ ТА РАКОМ

Дослідження на мишах і людях дозволяє припустити, чому існує зв'язок між ожирінням і деякими видами раку: дієта з високим вмістом жирів збільшує кількість бактерій *Desulfovibrio* у кишківнику. Вони виділяють лейцин, амінокислоту, яка сприяє проліферації клітин, що пригнічують імунну систему. При придушенні імунної системи ріст пухлини раку молочної залози збільшується. «Це провокаційний висновок, який відкриє нові можливості, про які нам слід задуматися», – каже біолог-дієтолог Стивен Херстинг.

Відповіді у наступному числі газети СКАНВОРД

					2. Їжа тварин
3. Будинок українця		4. Гуцульський танець			
					6. Відсутність носу
					7. Німець фізик
					9. Прапредок слов'ян
					12. Райцентр на Рівненщині
					15. Звертання до жінки
	16. Шкіряний пояс				17. Бик
				19. Горючий газ	20. Один з горизонт. рядів
		21. Річка в Польщі		22. Запалення сечового міхура	23. Безкрилий птах
					24. Три валісії юнцвання явищ
					25. Засіб відобр. інформації
					26. Поле
					27. Папуга
					29. Великий шматок каменю
					30. Сотка
					32.
				33. Офіційний документ	34. Небесне тіло
				35. Водоверт, нурт	
					36. Річка в Півн. Америці
	37. Відома укр. пісня		38. Місто в Японії		39. Намисто з хрестиків
					41. Духовний інструмент
					42. Нижня частина одвірка
					43. Америк. філософ
				44. 4047 м. кв.	
				46. Шлюпка	47. Агарове дерево
				48. Грецька літера	
				49. Місце з'єднання тканин	50. Спортивний термін
				52. Турецький горіх	53. Спортивний пучок
				54. Речі для перенесення	
					51.
				55. Запашна рослина	

Відповіді на сканворд, вміщений у № 10 (603), 2024 р.

- 1. Голубці. 2. Хурма. 3. Харків. 4. Роман. 5. Ед. 6. Ромен. 7. Ада. 8. Нап. 9. Іон. 10. База. 11. Заділ. 12. Скотар. 13. Слива. 14. Індекс. 15. Едам. 16. «Гамалія». 17. Ідол. 18. Ази. 19. Лати. 20. Як. 21. Мавка. 22. Ранник. 23. Агент. 24. Книга. 25. Тир. 26. Авокадо. 27. Ера. 28. Акр. 29. Вар. 30. Яшма. 31. Груша. 32. Грейпфрут. 33. Фа. 34. Плуг. 35. Лан. 36. Апноє. 37. Гук. 38. «Аїда». 39. Драма. 40. Манго. 41. Грам. 42. Ма. 43. Феміда. 44. Клан. 45. Гол. 46. Гну. 47. Корол. 48. Фото. 49. Тост. 50. Тух. 51. Чоло. 52. «Місто». 53. Акт. 54. Тур. 55. Помело. 56. Хо.

— Добірку підготовлено за матеріалами Nature Briefing —